

25301/2512

פרוטוקול מס' 11

מישיבת הועדה המשותפת (חוקה, חוק ומשפט ופנים ואיכות
הסביבה) לענין שינוי הטיפול במקרי אונס שהתקימה ביום
שלישי כג', בשבת תשל"ח - 31 ביונאר 1978 בשעה 12.30

נ כ ח ו :

חברי הועדה : ש. אלוני - יו"ר

ח. אשל

ב. הלוי

מ. וירשובסקי

י. יצחקי

ק. כהנא

ש. שטרן-קטן

מוזמנים:

שר-המשפטים ש. תמיר

ג. בך - פרקליט המדינה

ד"ר מ. הורוויץ - משרד העבודה והרווחה

תנ"צ יעקבי - משטרת ישראל

גב' י. קרפ - משרד המשפטים

ד. גולדפרב - " "

ד"ר ע. קפלן - לשכת עורכי הדין

מזכירת הועדה :

ר. מלחי

קצרנית:

ש. אלטרמן

סדר - היום :

1. דברי שר המשפטים

2. סקירת פרקליט המדינה - ג. בך

היו"ר ש. אלוני:

ברשותכם, אני פותחת את הישיבה. אנחנו למעשה סיימנו חלק ראשון של הדיון לפי התכנית שלנו, בנושא של ההמלצות, כיצד ואיך לספל, עם האופציות והאפשרויות השונות, במקרי אונס, משעה שמוגשת תלונה בדרך ישירה או עקיפה ועד לשלב שבו מוכן התיק. דרך החקירה, הצד האישי, הצד הטיפולי - כל מה שאנחנו כורכים בו את תחום ההתנהגות עם הקורבן והקלה על הקורבן למסור את העדות ולשתף פעולה עם הרשויות, ובמידה שאין שיתוף פעולה ישיר לצורך הגשת התלונה - דרכים אחרות.

הדבר נוגע בראש וראשונה מבחינה ציבורית ממלכתית לצורך הגשת התביעה לתחום המשטרה, עם הגורמים השונים שיכולים לסייע. אנחנו תוך מספר ימים נגיש את הטייטה של ההמלצות האלה בפני הועדה כסיכום, וזה צריך להיות סיכום ביניים.

בכך אנחנו עשינו למעשה רק חלק של העבודה. לפנינו עומד חלקה השני. משעה שנפתח התיק עדיין הקורבן מבחינת מוצג, עדיין צריך להביא את העברין לדין והוא מבחינת חשוד. כיצד לספל הן מבחינת החוק והן מבחינת ההליכים במסגרת בתי המשפט? למעשה ישנם חילוקי דיעות האם ועדה מוסמכת או אינה מוסמכת להגיש הצעת חוק משלה. אבל אין חילוקי דיעות שהועדה בתוקף הסמכויות שניתנו לה לדון בשינוי הטיפול במקרי אונס, יכולה להמליץ בפני הממשלה על תיקון בחוק או הגשת חוק.

ש. שטרן-קטן:

ועדה בכלל.

היו"ר ש. אלוני:

אין חילוקי דיעות ביחס לוועדה החוקה. אין חילוקי דיעות שאנחנו יכולים לבוא לממשלה ולומר שאנחנו ממליצים, לצורך העניין שהוסמכנו לדון בו, לחוקק חוק או תיקונים אלה ואחרים.

הבעיות שהתגלו לפנינו כבר עכשיו - ואני איני מביאה אותן לפי סדר כרונולוגי ולא סדר החשיבות הן: הגדרת העונש, חומרת העונש להלכה ולמעשה, נושא הסיוע, נושא הדלתיים הסגורות וההתייחסות, נושא הדרכתי פסיכולוגי, דעות קדומות, התייחסות להרכב בית המשפט ויחס בית המשפט והשופטים, כולל אם הם זקוקים להדרכה מיוחדת לגילוי רגישות. לאור פסקי דין של השופטים עצמם שהם מצביעים על דעות קדומות ודברים שנעלמים מדעת הציבור.

הזמנו את גבריאל בן פרקליט המדינה. אני מודה לך מאד שהתפנית ובאת. אני יודעת את העומס שאתה נתון בו.

אני מודיעה לוועדה ששר המשפטים אף הוא גילה התענינות בנושא ואי לזאת הזמנתי אותו לישיבת הועדה לדיון זה. הוא יתאחר, ואנחנו נתחיל ברשותך, מר בך.

ג. בך:

לא הייתי רוצה לחזור על אותם הדברים שאמרתי כבר לפני חודשיים. אז התייחסתי בעיקר לשאלה של סיוע, אם יש הצדקה לבטל את דרישת החוק לעדות מסייעת לעדותה של מתלוננת בעבירות מין. ברשותך הייתי רוצה להתייחס למספר נושאים שנראים לי חשובים בנושא זה, ואחר-כך אולי להעיר כמה הערות כלליות על הגישה שלנו לעבירות מסוג זה.

אולי יהיה מן המועיל אם אני אסכם עוד פעם את עמדתי בעניין הבקשה לסיוע. מאז הופעתי הקודמת לפניכם היתה לי הזדמנות לשוחח עם כמה פרקליטי מחוזות בנושא זה; גם השתדלתי לקבל חומר סטטיסטי מהם וגם עיינתי בחומר מחוזי בנושא זה, מאמרים שנכתבו בעד ונגד. כללית אני מוכן לומר שעמדתי הבסיסית לא השתנתה, אם כי אני רוצה להציע הצעת פשרה בנושא זה בין הדעות הקיצוניות במה שנוגע לדרישה לסיוע.

מבחינה סטטיסטית: כאן הקושי הוא שלא בכל מחוז מתנהלת סטטיסטיקה לפי אותה שיטה. יש לפעמים שמדובר על עבירות מין ועבירות נגד מוסר, ואז יש גם מעשי אונס, מין וביגמיה. יש גישות שונות בין פרקליטי מחוזות וגם יש שוני לפי ההרכב

ג. בך

האתני במחוזות השונים, בין הדעות וההחלטות של פרקליטי המשטרה. בשאלה הקרדינלית שחשיבותה בשאלה כמה תיקים נסגרו מהעדר סיוע ובכמה תיקים חשבו שיש ממש בתלונה - פה היה פער דעות מפתיע. היו מחוזות ששם מחצית התיקים נסגרו. היו מחוזות שבהם היה אחוז קטן יותר והיו מקרים שבהם היה אחוז רב יותר. למשל, במחוז הצפון נאמר לי על ידי פרקליט המחוז שאצלו מספר המקרים שבהם הגיעו למסקנה שהתלונה כוזבת הוא רב מאד בכפרי מיעוטים. הוא היה משוכנע שהבחורה התלוננה בגלל לחץ הורים, בגלל פחד מוות מהאחים, בגלל סירוב הבחור להתחתן, בגלל נקמנות, בגלל בושה - כל אותם המניעים שעליהם דיברנו כבר בהזדמנות קודמת. יש מקרים שבהם החשש לא היה כל כך רציני, על כל פנים לא מבחינה מספרית.

אינני יודע אם היתה לכם הזדמנות לעיין במחקר שנעשה על ידי ד"ר סייבא בנושא הזה לפני מספר שנים. הוא פורסם בשנת 67 ב"ישראל לאור רביו" מחקר. הוא בדק במשך שנתיים את כל התלונות שהוגשו בין ה-1 באפריל 1961 ועד 31 במרץ 1963 155 מקרים. הוא בדק מה קרה עם התיקים האלה. ואז הסתבר ש-20 תיקים נסגרו כבר במשטרה, 63 נסגרו על ידי פרקליט מחוז. לפני בית משפט שלום הובאו 21 תיקים, לפני בית משפט מחוזי 51 מקרים על אונס ממש. בערך שליש הובאו על אונס ממש לפני בית משפט.

היו"ר ש. אלוני: תוך ידיעה שיש סיוע ואפשר להביא. זה לא אומר שאחרים לא היו ממש מקרי אונס אלא לא היה סיוע?

ג. בך: כן. אחר-כך הוא ניתח את הסיבות, כמה מהיעדר סיוע ובכמה פרקליט המחוז לא האמין. הוא הכין דובריקה על תיקים שנסגרו (א) לא היה סיוע; (ב) הפרקליט לא האמין. כאן היה המספר הגדול ביותר בין התיקים שנסגרו. הפרקליטות סגרה 56 תיקים. התיקים שנסגרו בגלל חוסר סיוע בלבד היו 26 תיקים, בגלל חוסר סיוע וחוסר אמון 30 מקרים.

גב' י. קרפ: ב-26 מקרים האמינו ובכל זאת סגרו מפני שלא היה סיוע?

ג. בך: כך נסתבר, זה לא נאמר במפורש. כאשר אני אומר "האמינו" - זו לא חקירה כמו בבית משפט שקובע שזו אמת, אלא על פניו פרקליט המחוז לא היה יכול לומר שזה לא נכון.

זה אחד הדברים שמטרידים אותי, שלגבי חלק גדול מהתיקים כאשר בחורה אומרת "אני לא הסכמתי" והבחור אומר "היא כן הסכימה" ואני לא רואה את האנשים - אינני יכול לקבוע שזה שקר. אם היום אומרים שאינסיוע, הייתי חייב להביא את התיקים לפני בית משפט. כאן הבעתי את החשש, עם סיכוי רב ביותר לזיהוי, עם כל התוצאות הבלתי סימפטיות הנובעות מכך. אני עוד אגיע לנושא זה.

כאמור, היו לפי הסטטיסטיקה הזאת 25 מקרים שהיו מובאים לבית המשפט, לולא היה הצורך בסיוע. כפי שכבר אמרתי, כמו בכל עבירה פלילית יכול להיות מניע לא לומר אמת. כאן המניעים הם עוד יותר רבים והחשש הוא מסוג הדברים - וגם על זה עמדו המומחים בספרות - שלאדם הרגיל קשה לגלות אותם. אם יש עברייין שמנסה להטיל אשמה על מישהו אחר, המניע הזה הוא ברור. בחקירה נגדית, אפילו די שטחית, הדבר מתגלה. כאן מדובר בדברים כל כך אדירים מבחינה פסיכולוגית, בניואנסים שונים בית אמת ודמיון, בשכנוע עצמי לפעמים, שגם המסתכל הרגיל, השופט הרגיל קשה לו בעצם לקבוע עמדה מחייבת לגביהם.

פרופ' גלנדל ויליאמס שהוא אחד האסמכתאות הידועות בשטח הפלילי בכלל, במאמר שפורסם ב-62 אומר (מצטט) . הוא מנתח את הדברים האלה. כאן הקושי המיוחד, כיוון שיש כאן מהלכים פסיכולוגיים מיוחדים שלא קל לאבחן בהם, אפילו על סמך שיקולים של קומון-סנס, של ההגיון הבריא.

היו"ר ש. אלוני:

תרשו לי לברך את שר המשפטים שמואל תמיר, על כך שהוא בא לישיבה של הועדה. אני סיפרתי לחברים שאתה עומד לבוא. אני מביאה לידיעתך שהוטל עלינו לעסוק בנושא הזה של הטיפול במקרי אונס. אנחנו חלק אחד סיימנו - המלצות הביניים תקבלנה את ניסוחן הסופי. הם סוכמו בעקרון. אנחנו למעשה עוברים היום לדון בחלק החוקי-משפטי ומה שמתרחש בבית המשפט, היינו - נושא הסיוע, דלתיים סגורות, פירסום השם, מהות העבירה, חומרת העונש וטיב העונש הלכה למעשה.

אנחנו מודעים לכך שיש חילוקי דעות אם ועדה יכולה להציע הצעת חוק, אבל אנחנו גם מודעים לכך שועדה יכולה להמליץ בפני משרד המשפטים על צורך בחוק. ביקשנו את פרקליט המדינה, שהוא בקיא בנושא הזה משעה שמוגש התיק וההחלטה אם להגיש את התיק או לא, להופיע בפנינו. למעשה הוא גם הכין בשבילנו חומר השוואתי. בזה אנחנו פותחים היום. הואיל ולך יש ענין או מחשבה בנושא הזה, השאלה אם היית רוצה להשמיע את דבריו עכשיו או לאחר שנשמע את מר בר?

שר-המשפטים ש. תמיר:

בלחץ של זמן אני אהיה קצר ואחזיר את הדברים לידי של פרקליט המדינה. גבירתי היושבת-ראש, חברים, אני מודה על ההזמנה. אני רוצה להיות קצר לחלוטין. מה שאמר או יאמר בנדון פרקליט המדינה אמור על דעתי ובהסכמתי. אנחנו שוחחנו על הדברים מראש והעמדה שהוא גיבש יש בה איזון פנימי נאות ביותר.

אני רוצה להתייחס לשתי נקודות בלבד: האחת - בנושא של דלתיים פתוחות, עקרון מקודש במשפט. נראה לי שבנושא הזה אנחנו צריכים להעמיד חריג נוסף. אין לי ספק שהמסגרת הנוכחית שבית המשפט מוסמך בענינים שנוגעים למוסר לסגור את הדלתיים מספיקה. אם זה מספיק - אז לא ייגרם כל נזק אם זה ייאמר מפורשת. כמובן יש בכך פגם, כי הרצון ששופטים יהיו נתונים לעין המבקרת של הציבור הוא אחת המטרות של הדלתיים הפתוחות. ובכל זאת רגישותה של המחלונת ולעיתים של המחלונת חשובה ביותר, ולכן מן הראוי להוסיף את החריג הזה לאותם המקרים שבהם אנחנו סוגרים את הדלתיים.

הנושא השני - חומרת הענישה. אני ער לכך שכוחה של ההרתעה באמצעות עונש הוא קטן. המעברים בין שיטת הרתעה, חינוך ואילוף הם כמעט מחזוריים. בארצות הברית של אמריקה אמר לי ה"אטורני ג'נרל", מתאים להתייחס מהשיטה של פסיכולוגיה וחוזרים לשיטת הענישה, משום שההצלחה היתה מוגבלת, גם כאשר הושקעו משאבים עצומים. היסוד של חשש מפני עונש קיים בטבע האנושי.

אבל יהיו פני הדברים אשר יהיו בעבירות אחרות, נדמה לי שבנושא של אונס היסוד של ההרתעה חייב להיות חריף יותר, נוכח המציאות הקיימת בארץ. פרקליט המדינה במספרים שיביא בפניכם יצביע על כך שזה לא כל כך איום כפי שזה נראה מהעיתונות, ואני יודע את המספרים. אני חושב שזה כן כל כך איום. המספרים הם מוגבלים, אבל כל מקרה בודד שמגיע לפירסום ממש מקום, ואין ספק שהעבירה הזאת היא מהסוג שרק חלק מהדברים מגיעים לידיעת המשטרה. צריך להביא גם את הדברים האלה בחשבון.

על כן, לי נראה שיש קודם כל להחמיר את העונשים וליצור מצב שבו בית המשפט ידע שהעונש המירבתי הוא גבוה יותר. ואני עושה הבחנה בין אונס לבין אונס קבוצתי. לא צריך כאן להכביר מלים עד כמה התופעה של אונס קבוצתי היא זווועתית, ויש לא רק התעללות בגוף אלא יש בה מה שיכול להיות רצח הנפש. אני השתמשתי בפורום מסוים בביטוי "התנהגות חיתית" של אונס קבוצתי, אמר לי מישהו: לא נכון, חיות לא עושות כך, זו רק תופעה "אנזשית" של בשר ודם.

יש גם שאלה חינוכית שאני לא רוצה להכביר עליה דברים. כאשר ראיתי את הסרט הישראלי "מלכת הנכבש", ששם נתקלתי באונס קבוצתי, היו בי ההרהורים נוגים מאד אם זה צריך להיות סרט ישראלי.

במקרה של אונס קבוצתי העונש צריך להיות מירבי בעיני. ואני אינני נמנה עם בית שמאי. לפי דעתי מאסר עולם. אני רואה את האונס הקבוצתי כחמור, מתקרב להריגה.

היום 20 שנה על קבוצתי זה בעצם מאסר עולם.

ג. בך:

שר-המשפטים ש. תמיר:
עכשיו אני שם נפשי בכפי ואני יודע ששופטים אינם אוהבים זאת וגם אני אינני אוהב זאת, ולא משום שזה בא בקונפליקט עם מערכת השיפוט. אנחנו קבענו עונש מינימום על רצח, קבענו עונש מינימום על עבירות תנועה מסוימת. ושוב, למרות שאינני גורס עונש מינימום, עונש צריך להשאיר לשיקול הדעת של השופט, יש שתי עבירות שהייתי קובע להן עונש מינימום: האחת - אונס ואונס קבוצתי, השניה - חטיפת ילד. היה מקרה אחד ויחיד, לדעתי צריך לעקור את הענין הזה מן השורש באיבו, שישכחו מן האפשרות הזאת.

בנושא של אונס ואונס קבוצתי, עם כל הליברליות שלנו וההומניטריות שלנו, דווקא משום שיש תמיד כל מיני סיבות כאילו לקולא לכאן ולשם, יסוד ההרתעה מוכרח להיות חריף. התופעה הזאת צריכה להיעקר.

אני חושב שזו ברוטליזציה של החברה הישראלית אם יש כמה עשרות מקרים בשנה, וזה הרבה מאד. בעוד שאני מזדהה עם מה שיאמר פרקליט המדינה בנוגע לסיוע, בכל מקום שיש ספק שיצא חלילה אשם, אבל במקרים שהדברים מוכחים באמות מידה זהירות-העונש חייב להיות חריף ומרתיע.

אני מאד ממליץ שבהמלצות שלכם, שתגיעו אליהן, ייכלל האלמנט הזה. הייתי שמח לו ועדת כנסת תיתן את הגיבוי הציבורי שלה למגמה שאצלי התגבשה. אם כך ואם כך, הייתי שמח לו היינו פועלים בענין זה ברוח משותפת. עד כאן.

תודה לשר המשפטים. אנחנו עוברים לשאלות והערות.

היו"ר ש. אלוני:

ג. בך:
כאשר מדובר על העונש, אני התכוונתי להציע לכם שני דברים ספציפיים מבחינת ההרתעה. על אונס רגיל העונש 14 שנות מאסר, בעילת ילדה פחות מגיל 16 - 14 שנות מאסר, ואם זה נעשה בכוח - קרואים לזה אינוס. אני חושב שאונס של ילדה זהו דבר שצריך להיות עליו עונש מירבי, יותר חמור מאונס רגיל, מאסר 20 שנה.

אחר-כך יש עוד דבר: לפי סעיף 154 לחוק נסיון לאונס - 7 שנות מאסר. אחר-כך לפי התיקון שהוגש בתשל"ג, אם מדובר באונס קבוצתי, גם נסיון לאונס קבוצתי - 20 שנות מאסר. יש פער בין 7 שנים ו-20 שנים, ויש לנו מקרים של נסיון לאונס שיכול להיות ברוטלי ביותר. אלא מה? הוא לא הגיע עד לחדירה סופית.

לגבי אונס של ילדות או ילדים, לא רק בעילת ילדה אלא אונס ונסיון - יש מקום להביא להחמרה.

אתה לא מתיחס לנושא של עונשים מינימליים?

היו"ר ש. אלוני:

ב. הלוי:
אני רוצה לתמוך בהצעתו של שר המשפטים, אף על פי שהייתי שופט, אני רוצה להסביר מדוע דעת השופטים נוטה כל השנים נגד עונשי מינימום. זו שיטה קונטננטלית שהיתה נהוגה בימי התורכים. השיטה האנגלו-סכסית ללא עונשי מינימום. השיטה האנגלו סכסית נותנת שיקול דעת מירבי לבית המשפט. המחוקק מתערב רק למעלה. העונש במקרה הקונקרטי נקבע בבית המשפט, מאפס עד. זו השקפת היסוד של המשפט האנגלי והיא הומניסטית וליברלית מאד מאד, מתקבלת על יהודים, ביחוד על דור השופטים שהתחנך על המשפט האנגלי. זה נכנס לדם. וראו את זה כהתקדמות גדולה מאד שבוטלו עונשי המינימום. כאשר קובעים לעדות שקר מ-3 עד 7 שנים, לזיוף מ-5 עד 10 שנים - אז תמיד הקושי הוא במקרה יוצא מהכלל של מסיבות מקילות מיוחדות. על פי רוב יש סייג, אבל בית המשפט יכול, אם ירצה, לרדת קצת מהמינימום. אלה שתי שיטות.

גם מעמד השופט הקונטיננטלי הרבה יותר מוגבל, הוא מעין פקיד. השופט האנגלי הוא כל יכול, הוא ריבון במשפט. בקונטיננט השופט מבצע של חוקים מוגדרים ומכניסים אותו למטת סדום, גם על ידי עונש מינימום ומקסימום. כל הפקידו בקביעת העונש להחליט משהו בין 5 ו-7 שנים. הגישה האנגלית הרבה יותר חופשית, יותר יפה ומתחשבת יותר גם עם ערך האדם וגם עם ערך השופט.

לכן יהיה קשה מאד לשר המשפטים לשכנע את הממשלה ומהממשלה לשכנע את הכנסת. אמנם יש חיקוק יסודי, אבל אנחנו יודעים שישראל רחמנים בני רחמנים הם ואין לשופטים הלב. קציני מבחן מופיעים עם דו"חות שהיתה לו ילדות קשה, הוא מסכן. למעשה הוא לא אחראי למעשיו. באופן משפטי ודאי, אבל למעשה מה אפשר לדרוש ממנו ומה מועיל להכניס אותו לבית הסוהר, והתוצאה היא מבחן או עונש על תנאי. אם יש לך המלצה בכתב וסנגור חזק, אז קשה לשופט. כאשר העונש יכול להיות מאפס עד 14 שנה, אז הוא נוטה לקולא. לכן איננו יכולים להגשים את ההרתעה.

ויש עוד כל התאוריה המשפטית המודרנית האומרת שהרתעה בכלל לא פועלת. מי נרתע? מי שואל אם מישו עושה עבירה? מי מסתכל על ספר החוקים, אם זה מינימום אל מקסימום? זה לא בדיוק נכון, הוא לא צריך להסתכל בספר החוקים, אבל אם כתוב בעיתונים שבית המשפט דן מישו בגלל אונס ל-14 שנים או למאסר עולם - זה יחדור לתודעה שהעונש לא יכול להיות פחות מזה. אם יש מכת מדינה צריך להחמיר, אני חומך בזה. אבל יהיה קשה מאד לשכנע את דעת הציבור.

היוגר ש. אלוני:
אנחנו עדים לכך שבפסקי דין שונים שופטים פסקו שהיה אונס ואחר-כך נתנו עונש של שנה, שנתיים מאסר. עונשים רבים היו למטה מ-4 שנות מאסר, פלרט מקרים של צעירים ששיחררו אותם עם קצין מבחן. מה קורה לשופט כאשר מצד אחד היה אונס, ומצד שני הוא נותן עונש של שנה אחת? האם הוא עושה זאת מפני שאינו בטוח? אם אינו בטוח, אז גם שנה זה יותר מדי. אם הוא בטוח - מה? ההנמקות?
אם יהיו לפנינו מספר הנמקות של פסקי דין, מדוע נקבעו עונשים כל כך נמוכים - זה יעזור לנו להתייחס עניינית יותר להצעה שלך.

מה קורה בבית המשפט, כאשר העונש המקסימלי הוא גבוה - הוא כבר היום גבוה - ומידות העונש הנפסקות כל כך נמוכות? אנחנו צריכים קצת נתונים על המוטיבציות של השופטים.

מ. וירשובסקי:
אלה עובדות שניתנים עונשים קלים יחסית, או ניתנו על אונס. אם כי בזמן האחרון חל שינוי וזה טוב. אבל בכל זאת יש משהו בליבו של השופט. האם העובדה שאנחנו גביז לקביעת עונש מינימלי לא תגרום לכך שהשופט עוד יותר יתקשה להשתכנע שנעברה עבירה ויזכה מחמת ספק? האם לא יהיו עוד יותר זיכויים?

אני נגד עונש מינימום כהשקפת עולם, אבל זה לא מעלה ולא מוריד. אני רוצה לדעת מבחינה פרקטית, האם זה לא יכול להחמיר עוד יותר את הסיטואציה. אם השופט נותן שנה, הדא יצטרך להתלבט קשה יותר. אני רוצה לשאול האם אנחנו לא מזיקים בעניין?

שר המשפטים ש. תמיר:
אני אשיב בקצרה ואסיים לגבי השאלה הראשונה. גב' קרפ ופרקליט המדינה ימציאו את ההנמקות. בשעתו היה מקובל לומר שחבל שעונש המוות על רצח רגיל עבר מן העולם. כאשר היה צריך השופט לשלול את חייו של אדם, היו יותר זיכויים. אולי במעבר הקיצוני שבין חיים ומוות, באיזה מקום המסגרת של קביעת האשמה גולשת לשטח של חומרת העונש. יהיה עצוב מאד לבוא למסקנה ששופטים בישראל קובעים: שוכנעתי מעבר לכל ספק שהאיש אשם - 4 שנות מאסר, לא שוכנעתי מעבר לכל ספק - שנה אחת מאסר. השיכנוע הזה עבר מן העולם. שופט מנוסה ואמון על עבודתו מבחין בין שני הגורמים של ההרתעה וחומרת העונש. לכן לא העליתי על דעתי שעונש המקסימום יהיה עונש

המינימום. אני התכוונתי שעונש המקסימום יהיה גבוה יותר וחשוב שהוא ייחשב מאסר עולם, אם כי זה יכול להיות חופף עונש מינימום זה.

צריך להביא בחשבון שיש מקרים של אלמנטים מקילים. וצריך להביא אותם בחשבון כאשר מחוקק תוחם את הריצפה ואומר: למטה מזה לא תפסוק. אנחנו עדים שבשל עונשי מאסר על תנאי מעירים שופטים: אבל אני מפנה את תשומת ליבו של היועץ המשפטי אם יש מקום לחנינה. משום שצירוף הנסיבות היה כזה שהוא נראה לשופט גבוה ורציני.

לכן הייתי מבחין בין עונש מקסימום ומינימום ולא הייתי נכנס לספרות, איזה עונש באונס בודד או קבוצתי. אני מציע חריג נוסף. יש לנו שני חריגים לפחות, כהוראת שעה במידה מסוימת. אני בהחלט אינני חושש ששופטים מקצועיים ומנוסים בישראל יפסקו אחרת בגלל עונש מינימום. זה לא מדאיג. זה יכול להיות תאורטי.

אני מודה על ההזמנה.

ג. בך:

בחשובה לשאלתך בענין העונש, מגיע שייעשה צדק לשופטים. את שאלת איך מנמקים את העונשים הקלים יחסית? כאן לפעמים אשמת כלי התקשורת שאינם נותנים את התמונה המלאה לציבור. לפעמים הכותרת יותר מענינת: שנה - שנתיים על אונס. אין לי סטטיסטיקה מלאה על עונשים ואני נתקל בתיקים האלה. על סמך ידיעה בעיתון הזמנתי לראות את התיקים. ואז מה מתברר? לפעמים לא איבחנו בין "רייפ" ו"סטטורי רייפ". קראו לזה אונס מפני שזה אותו סעיף, אבל אותו תלמיד בתיכון היו לו יחסי מין עם חברה בת 15. זה נחשב לאונס, לפי סעיף של אונס, למרות שלא היה שימוש בכח. כאשר הבחורה מודה שהיא הסכימה, העונש קצת יותר נמוך.

היו מקרים שבהם היה אונס בכפרי מעוטרים וגם במקומות אחרים ואחר-כך התחתנו. באה האשה וביקשה רחמים. בינתיים יש ילדים והיא ביקשה לא להחמיר בעונשו של הנאשם.

במקרים רציניים של ממש של אונס - אני לא רק מדבר על המקרים הברוטליים של אונס טרמפיסטית או אחר - אני בזמן האחרון לא נתקלתי בעונש של פחות מארבע-חמש שנים. והיו מקרים של עשר שנים. באונס של תיירת אני הופעתי וקיבלו 12 שנה. היו מספר מקרים של עונשים חמורים. בזמן האחרון לא נתקלתי בעונש של פחות מארבע שנים על אונס ממשי.

היו"ר ש. אלוני:

אפשר לקחת בשנים האחרונות איקס תיקים ולראות מה היו העונשים במקרים השונים. זה נותן לנו איזה תמונה. הובאה הצעה על ידי שר המשפטים בדבר שהוא מהפכני מאד מבחינת המשפט ומבחינת האידאולוגיה וצריך איך שהוא להתיחס לענין (א) חומרת העונש. (ב) עונש מינימלי.

ד"ר ע. קפלן:

לפני שבוע היה פסק דין של בית המשפט, של השופטת אבן-אור לגבי בן העדה הדרוזית. בהתחשב בעובדה שהוא מוחרם על ידי בני-עדתו הוא קיבל עונש קטן.

ג. בך:

ארבע וחצי שנים. כאן היתה נסיבה מקילה די רצינית. לקחו בחשבון שהאיש מוחרם בחברה שלו. כאמור, לא נשלים עם זה. פרקליטת המחוז עומדת להמליץ על ערעור. אני חשבתי על המקרה הזה, אני חשבתי שהעונש הוא קל. למרות שבית המשפט ציין שהיו הרבה נסיבות מקילות. כמובן שעונש מינימום יכול להיות גורם מרחיע.

אני רוצה שלא נעשה עוול לשופטים. לפעמים התמונה כאילו בית המשפט, אחרי שהוא קובע שהיה עונש ברוטלי ביותר, בהשפעת שירות המבחן הם נותנים מבחן או מאסר על תנאי. בשנים האחרונות לא נתקלתי בזה, בכל המקרים העונש מעל שלש שנים. אני ציטטתי את הדברים של פרופ' ויליאמס, שהוא נגד ביטול הצורך בסיוע.

הראתה לי גב' קרפ העתק ממאמר שהופיע ב"ייל ג'ורנל" ב-1972. כאן דווקא הכותב בעד ביטול הצורך בסיוע. שוב, כאשר אני קורא את ההנמקה שלו אין בזה תשובה לאותם הלבטים שהיו לי. כאשר הוא מנתח ומתיחס לטענה של הסכמה, או שחנאשם מכחיש את האשמה ואין כל עדות מסייעת, כאן יש חשש שאדם חף מפשע עלול להיענש. בתשובה הוא אומר: אין חשש כל כך, אז קרוב לודאי האיש יצא זכאי, המושבעים לא ירשיעו אותו (מצטט) מה אתם דואגים? - בלאו הכי יש להניח שהאיש לא יצא אשם, אם אין סיוע. אם לא מאמינים לו - אז בכלל לא, אם אין מאמינים לה - אז ודאי.

הוא אומר יותר מזה: אם אין עדות חיצונית על שימוש בכח ואם אין עדות חיצונית אחרת, קרוב לודאי שלא יגישו אישום, ואפילו אם יגישו אישום - המושבעים לא ירשיעו. כך מראה הסטטיסטיקה - כאשר אין עדות מסייעת השופטים מזכים. אני חושש שאשה אשר מגישה תלונה ונאשם על סמך התלונה הזאת מובא לדין והוא טוען שהיא הסכימה למגע מיני, והיא אומרת שלא הסכימו - בסופו של דבר הוא יוצא זכאי. ואז הפגיעה בה, הסטיגמה שתוטל עליה, הפגיעה בשם הטוב שלה היא יותר חמורה מאשר היום, כאשר היא יכולה להגיד: הפרקליט אמר לי שהחוק לא מאפשר לו להביא את האיש לדין, כי אין עדות חיצונית. אם הסטטיסטיקה תראה שבתיקי אונס יהיה אחוז גדול של זיכויים, זה ירתיע מתלוננות.

היו"ר ש. אלוני: גם היום הם יוצאים זכאים, בלי להגיע לבית המשפט.

ג. בך: בלי להגיע לבית המשפט הם לא יוצאים זכאים, הם לא מובאים לדין. בסטטיסטיקה של ד"ר סייבר 51 מקרים שהובאו לבית המשפט. בבית המשפט המחוזי היו 15 זיכויים, פחות משליש. היו 27 מקרים של הרשעות בעבירות של אונס, 8 הרשעות בעבירות קלות יותר, יחד 35 תיקים של הרשעות, 15 זיכויים ותיק 1 שלא נגמר.

ת. אשל: מה היה פסק-דין?

ג. בך: זה לא כתוב. זה די נורמלי, אם כי בעבירות פליליות רגילות האחוז קטן יותר, מספר הזיכויים קטן יותר. מספר כזה של 15 זיכויים מתוך 50 תיקים - עם זה אפשר לחיות, זה לא מעורר את המחשבה שהזיכוי הוא גדול. זה בגלל זה שיש לנו היום הצורך בסיוע. אם נבטל לחלוטין את הצורך בסיוע, מספר הזיכויים עלול לעלות במידה רבה. באותם המקרים שאין כל עדות מסייעת והוא אומר "היא הסכימה", ואחרי הכל הנטל על התביעה להוכיח את האשמה - אני חושש שכאן ייה גל של זיכויים, עם כל ההשלכות החמורות על הנשים.

אנחנו כל הזמן חושבים מה לעשות כדי לעודד נשים להתלונן, רוצים להקטין את מספר הנפגעות שאינן מתלוננות.

אני רוצה להציע הצעת פשרה.

גב' י. קרפ: אולי יש לך סטטיסטיקה או מידע: אתה אומר שאחוז המזוכים באונס עולה על אחוז המזוכים בעבירות אחרות. איזה חלק זוכו מפני שבית המשפט פסל את הסיוע או משום שלא האמינו לה? זה מאד חשוב לדעת.

ג. בך: זה קיים פה גם כן: 9 מתוך 15 זוכו בגלל היעדר סיוע, 6 מסיבות אחרות. בשלבים השונים עיקר המקרים שנסגרו על ידי הפרקליטות היו מקרים שגם היה היעדר סיוע וגם היעדר אימון למתלוננת. בין אותם 30 תיקים שנסגרו 13 התיחסו גם לענין הזה של היעדר הסכמה. אני לא הייתי אומר שמתוך 15 תיקים אפשר להסיק הרבה מאד מסקנות מהדבר הזה. דבר אחד ברור: בעבירות פליליות רגילות אחוז הזיכויים הרבה יותר קטן. כאשר שופט יש לו ספק והוא צריך לנמק את הספק, והוא יכול לומר "הסיוע לא מצא חן בעיני", או שהוא לא מאמין לה - הוא יעדיף לומר "הסיוע לא מספיק" מאשר לקבוע שאינו מאמין לאישה.

היו"ר ש. אלוני:

אם השופט אומר: אני מאמין לכל מלה שהיא אומרת, אבל החוק מחייב אותי בסיוע ולכן אני מזכה אותו - זה

הרבה יותר חמור.

ג. בך:

יחסית היו מעט מקרים כאלה. פשוט צריך לשקול. אני חושש מתקלה, כאשר נהיה במצב שאנחנו חייבים להביא כל תיק בפני בית המשפט - החוצאה תהיה יותר חמורה מאותם מקרים פשוטים שהשופט אומר: אני מאמין לה, אבל אין סיוע. סוף סוף, אנחנו מביאים מקרים כאשר יש סיוע. בדרך כלל התיקים שמביאים היום לבית המשפט הם תיקים שאנחנו מאמינים להם. שנית, אנחנו חושבים שיש עדות מסייעת.

אני רוצה לחזור להצעה שלי. כפי שכבר נאמר בישיבות הקודמות, הסיוע נדרש היום לגבי מספר היבטים: (א) לגבי זהותו של העבריין. (ב) לגבי עצם ביצוע האונס. בחלוקת מישנה לגבי עצם ביצוע העבירה, כאשר הנאשם טוען שהיתה הסכמה - יש צורך בסיוע לגבי אי ההסכמה, זהות הנאשם בתור מבצע עבירה ואחר-כך ההוכחה שאמנם בוצע מעשה אונס. אני הייתי אומר שכל אותם מקרים בהם לכל הדעות אין ספק שבוצע אונס על המתלוננת, מישור תפס אותה וכל הסימנים מצביעים על כך שהיא אמנם נאנסה והיא במסדר זיהוי מצביעה על הנאשם - אני בטיטואציה זאת הייתי מוותר על הצורך בסיוע: כאשר מדובר בזהותו של הנאשם, כאשר אין ספק שבוצע אונס, כאשר היא מצביעה על נאשם.

למה דרשו בארצות הברית את הסיוע? כי היו מקרים כאשר אשה כבר נאנסה והיתה בהריון והיא הצביעה על בן של מליונר. כאשר יכלה לסחוט יותר כספים, או מתוך נקמנות על משהו שלא עשה. זה חשש שולי, כפי שאמרתי, לגבי עבירות פליליות יש סיטואציות שמסיבה זו או אחרת אדם משקר. אני לא נתקלתי באף מקרה שאשה שנאנסה הצביעה בזדון על אדם לא נכון. בהפעלת החוק הפלילי אנחנו מסתמכים על עדות יחידה. אם השאלה היחידה היא זהותו של האדם, כאשר בוצע אונס, אני הייתי מציע שכאן לא יהיה צורך בסיוע, כאשר לא היו עדי ראיה אחרים. כאן לא הייתי רואה את אותו החשש שקיים לגבי יתר האפשרויות שהזכרתי.

היו"ר ש. אלוני:

האם לשכת עורכי הדין התייחסה לנושא הזה בישיבה שהיתה לכם בשאלת הסיוע?

ד"ר ע. קפלן:

כן. אני עדיין לא יודעת מה פרקליט המדינה אומר להציע מבחינת הריכוך.

ג. בך:

בשאלת הסיוע, כאשר הנאשם אומר: אמנם היה מגע מיני, אבל היתה הסכמה והיא אומרת שלא הסכימה ואין עדות רפואית - כאן בשביל להרשיע את הנאשם אני הייתי דורש עדות מסייעת.

היו"ר ש. אלוני:

בנושא ההסכמה - עדות מסייעת, בנושא הזהות - ויתור על עדות מסייעת.

ג. בך:

גם חבר-הכנסת הלוי רמז באותו כיוון.

היו"ר ש. אלוני:

ביחס לדבר אחר אתה מחלק לשנים: באלמנט ההסכמה צריך להשאיר את נושא הסיוע, באלמנט הזיהוי אפשר לוותר.

ד"ר ע. קפלן:

אחת השאלות העקרוניות שהובאו לדיון דווקא השאלה הזאת. אני הבנתי שהאנשים יהיו מוכנים לסגת מהרעיון העיקרי של דרישה מאד חריפה לסיוע ולרכך את העמדה, אם כי לא דיברו על שלשת המרכיבים. הוטל על שנים מחברי הועדה לבדוק מה אומרת הפסיקה ולהגיע לקראת עמדה יותר נוחה לתביעה. דווקא לאור ההצעה של הפסיכולוגים, העובדים הסוציאליים והרופאים. כדי לקבוע אם בוצע

אונס או לא , לגבי תעודות רפואיות ומצב נפשי - לקבל את הדברים בצורה המרוככת ביותר.

היו"ר ש. אלוני: אין חילוקי דעות שמהות הסיוע יכולה להיות גם תעודה רפואית. המשהו הנוסף יכול להיות כל דבר שנותן אחיזה נוספת. ממה שאת אמרת לא השתמע דבר.

ד"ר ע. קפלן: העמדה של הלשכה באופן עקרוני לא לשנות מעצם הדרישה לסיוע. נהיה מוכנים לאמץ את המבחנים הנוחים יותר לתביעה, לעזור לתביעה לצורך ההוכחה.

ד. גולדפרב: הפשרה הזאת נתקבלה בניו יורק ב-1972, כאשר ביטלו את הסיוע על אלמנטים של זהות הנאשם וגם החדירה, אבל שמרו על זה בקשר להסכמה ושימוש בכח. אחר-כך ביטלו גם את זה. גילו שהשאלה העיקרית של המחלוקת לא על זהות הנאשם, אלא השאלה של הסכמה או שימוש בכח. ההפרעה שהדרישה הזאת הטילה על האפשרות של אשה להתלונן ולהעמיד את הנאשם לדין, זה בשאלה של שימוש בכח. זה מקרה אחד של הפשרה הזאת.

ג. בך: בחקיקה או בפסיקה ?

ד. גולדפרב: בחקיקה. ביטלו בכלל.

היו"ר ש. אלוני: כאשר דיברת על כך, מר בך, שאתה ממליץ על ויתור בסיוע בענין זיהוי, בנושא החדירה אתה מתנגד לכך. אצלנו היה ויכוח על נושא זה.

ג. בך: לענין החדירה רציתי להעיר בנפרד.

היו"ר ש. אלוני: בזה לדרוש סיוע - זה הורס את הכל.

ג. בך: רק לגבי הסכמה ושימוש בכח.

ת. אשל: הייתי רוצה לשאול את מר בך: מאחר שכרצח הצורך בסיוע בוטל ויש שיקול מירבי לשופט, לשיקולו ולהתרשמותו מהמקרה,

היו"ר ש. אלוני: גם בשוחד.

ג. בך: בכל עבירה חוץ מהעבירה שצריך סיוע. בשוחד אפילו על סמך שותף לעבירה.

ת. אשל: אז המקרה עוד יותר חמור. אני הייתי רוצה לדעת מה הבסיס אשר פה דווקא בנושא הזה השארתם את הצורך בעדות מסייעת, באותו הנושא אשר למעשה קובע וזה ענין ההסכמה והשימוש בכח. אני יכולה רק לחשוף שהדבר הזה עדיין נעוץ באיזה דעה קדומה שלאשה קשה להאמין, ואולי יש לה רצונות להתנקם בגבר ואי אפשר יהיה להוכיח את זה. אני חוששת שאם נשאיר את הצורך בעדות מסייעת באותו החלק הקובע, לא עשינו כמעט דבר. כל החששות לא אומתו, מה עוד שהנטיה בעולם לוותר על הצורך בעדות המסייעת ולהשאיר לשופטים את השיקול הזה. אני יוצאת מההנחה שאפשר לסמוך על השופטים שלנו בנושא זה לא פחות מאשר בנושאים חמורים אחרים. מה עוד שכאן יש פגיעה מאד גדולה באשה, שהיא מעבר לכל השיקול הפרוזאי של פגיעה פיזית. מאד לא הייתי רוצה להטיל את ה"הונורס" שוב פעם על האשה בנושא כל כך קשה. נוסף על כל מה שקרה לה היא צריכה להוכיח.

אינני יכולה לקבל שהנושא הזה הוא יוצא דופן מפשיעה

חמורה אחרת.

ד"ר ע. קפלן:
לענין החדירה: יש לנו עמדה לגבי זה אשר מנסה לבטל את אלמנט החדירה הדרוש לצורך אונס. להשאיר יותר לשיקול בית המשפט. לפעמים אין הבדל מבחינת אכזיות בין מעשה מגונה בכח ואונס. אנחנו נוטים לפתרון של מדינת ניו-יורק.

לענין מה שאמרה הגברת אשל - היא אמרה דברים שכתבה השופטת אבן-אור, שהיא רואה את זה כהשקפת עולם נאותה. אם ביטלו בענין של שוחד, אין שום סיבה שלא יקבלו בענין זה. זה מופיע ב"הפרקליט כו" לפני ששה חודשים.

גב' קרפ:
אפשר לקבל הבהרה לגבי ההצעה הזאת? העמדה מאד כוללנית לגבי סיוע, לבטל מצד אחד ולהשאיר מצד שני. האם אין חובה עלינו לראות את חובת הסיוע לגבי כל ענין וענין שצריך סיוע.

אם מדובר באונס כאשר החשוד הוא אדם זר לגמרי למתלוננת, ברור שבוצע בה אונס, אין יסוד לחשוד שהיא רוצה להתנקם בו או היתה הסכמה. אין ספק שנעשה בה אונס. לדעתי, אם צריך סיוע, אז צריך סיוע לגבי זהות האדם משום שהוא זר.

גב' בר: מדוע? יש חשש שהיא ממציאה?

גב' קרפ:
יש חשש שהיא טועה. יכול להיות שלא צריך גם בענין הזה סיוע. לעומת זה אני לא צריכה סיוע לענין הסכמה אי אי הסכמה, כאשר הוא זר לה. לעומת זה, כאשר יש ביניהם יחסים קרובים ועשוי להיות חשש שהיא טופלת עליו, כאן צריך לחשוב על הצורך בסיוע ובאיזה מידה הוא תורם לאלימינציה של המקרים האלה. אבל אינני חושבת שאפשר להעביר הבחנה כוללנית, לומר שאנחנו מקילים על הענין ומותרים בענין הזיהוי, מבלי שאנחנו בודקים האם זה מקל, מה היו המקרים בהם היה זיהוי ונסגרו תיקים. לומר שבכל הענינים האחרים אנחנו ממשיכים לדרוש סיוע בלי לבדוק במה זה בא לעזור.

ש. שטרן-קטן:
מה שאת העלית אומר לא לחלק בין זיהוי ושידול, אלא מיון ספציפי לגופו. יכול להיות מקרה שבתחום זה דרוש סיוע ומקרה אחר שבתחום אחר צריך סיוע. הפרקליט אמר, אנחנו מציעים את ביטול הסיוע לגבי הזיהוי, כי איננו זוכר מקרה שקרה לו שהאשה נטפלה אל מישהו לצורך דבר אחר ולא לגופו של ענין.

גב' בר: אמרתי שאינני זוכר שאשה נאנסה ובזדון אמרה על מישהו.

ש. שטרן-קטן: האם לא היו מצבים מסובכים שהזיהוי לא היה מדויק?

גב' בר: שהתברר שהיא טעתה בזיהוי?

ש. שטרן-קטן: כן, לגבי מקרים של אונס.

גב' בר: אינני זוכר. היו גם מקרים שלא הצליחה לזהות. שזיהתה אדם לא נכון - אינני זוכר.

תנ"צ יעקבי:
אנחנו מתיחסים לנושא לא כאל בעיה אקדמית, האם יש צורך בסיוע או לא. אנחנו מתיחסים בהקשר לבעיה הרבה יותר מקיפה: העובדה שנשים לא רוצות להתלונן משום שבלאו הכי אין תועלת להתלונן. רק בהקשר זה הייתי מציע שנבחון את הענין, לאור המציאות שתהיה כאן. נניח שיטלו את הסיוע, מה יקרה? האם אנחנו באופן מהותי נוריד את מספר התלונות שהמטרה או הפרקליטות לא טיפלו? האם יטפלו ביותר?

היו"ר ש. אלוני:

ההנחה של מר בר כי שיטפלו יותר ויותר מקרים יצאו זכאים.

תנ"צ יעקבי:

למרות דעתי העישית שצריך לבטל את הסיוע, מכל הנימוקים שהועלו פה באופן טכנולוגי לא נפתור את הבעיה, אלא אנחנו עלולים לסבך אותה. משום שהפרקליטות לא תוכל להכריע מספיק, לא תרצה או לא תוכל, וכתוצאה מזה יותר תיקים יבואו לבית המשפט, וכתוצאה מזה יעלו את מספר הזיכויים ושכרנו יצא בהפסדנו.

ק. כהנא:

אני סבור שהסיוע הינו מיגבלה לשופט. ואני שואל את עצמי: האם אנחנו צריכים את המיגבלה הזאת להסיר מהשופט. אם ישנו מקרה שאין סיוע, אבל השופט לפי המצב צריך להגיע למסקנה שהדבר לא הוכח די הצורך, אז הוא יגיע למסקנה זו בין כך.

אנחנו בעצם באים לתקן את המקרים האחרים, המקרים שבהם השופט יכול להיות משוכנע שהעבירה נעשתה, אלא החוק אינו מאפשר לו להוציא פסק-דין. אני סבור שבשביל המקרים האלה שאנחנו נדרוש דווקא את הצורך בסיוע - זה אינו מובן לי. כדי להגיע לידי כך שלא יהיה מספר יותר גדול של זיכויים באופן יחסי, אני אינני סובר שזה מספיק בכדי שאנחנו נדרוש את הסיוע. אם אנחנו מוסרים הכרעה בהרבה מאד דברים, וגם במקרה זה הכרעה מרחיקה לכת בידי המשפט - אנחנו צריכים גם בענין זה למסור את ההכרעה.

היו"ר ש. אלוני:

אני מצרפת את דעתי לדעת חברי הכנסת כהנא, אשל ותנצ יעקבי בנושא שאין צורך בסיוע. השופט אשר יושב בדין, במידה ויחפש סיוע ויבקש אותו, אנחנו מאפשרים לו כפי שאמר חבר-הכנסת כהנא. ולא נגביל אותו, כאשר הוא משוכנע שאין צורך בסיוע ושוכנע שהדבר בוצע. בנושאים של רצח ושוד אנחנו לא נזקקים לסיוע, אנחנו יודעים שברצח ישב אדם שלא היה אשם ואנחנו לא מאשרים עם זה ובית המשפט מודע לזה שלא להאשים אדם שאינו חייב. אנחנו לוקחים את הסיכון ברצח, אנחנו לוקחים את הסיכון בשוד.

לפנינו מקרה של עבירה חמורה. יושב שופט בדין והוא יודע שהוא הולך להרשיע אדם על עבירה חמורה. הוא יעשה הכל כדי לקבל סיוע. לא נמצא סיוע, אבל הוא אומר: הוא משוכנע למעלה מכל ספק שבוצעה עבירה. למה אנחנו מונעים ממנו זאת, בנימוק שיצאו יותר זכאים?

אם לא יהיה צורך בסיוע, ההסתברות שיבוא פסק-דין צודק. בית המשפט יגיע למסקנה שהחלונה תלונת אמת והאשם הוא אשם. ממה אתה חושש? שיהיו מקרים שיגידו שיש ספק? המצב גם היום כך. הספק לא גדל יותר בשל אותו דבר.

מתי יכול להתגלות ספק? באותו מקרה שאין סיוע והוא לא משוכנע למעלה מכל ספק. היום הוא משוכנע למעלה מכל ספק, אינו יכול להרשיע, אם יש צורך בסיוע. לא שינתי שום דבר. ההסתברות היא שבמקרים של אמת, הענישה תבוא. אם המקרים אינם מקרים של תלונות אמת, אז מי שלוקח את הסיכון להגיש תלונה שאינה תלונת אמת, יקבל את הסיכון של תוצאה זיכוי. לכן אני סבורה שאין פה צורך בסיוע.

ג. בר:

מה ההבדל בין עבירה זו לעבירה אחרת? התשובה היא בדברים שציטטתי בחוות הדעת של פרופ' ויליאמס, הוא בדיוק דן

בשאלה הזאת (מצטט)

מ. וירשובסקי:

האם חוות הדעת לא מושפעת?

ג. בר:

נעזוב את המושבעים, אלא נדבר על השופטים המקצועיים. כאשר היום במשפט רצח יוצא שדווקא כאשר מדובר בזיהוי, אז צריך להיזהר יותר. היום אפשר להרשיע אדם בהתפרצות או ברצח, אם האיש המזדהה ראה אותו לשניה. כאן לגבי אונס יש למתלוננת יותר הזדמנות לראות את האיש מקרוב, מאשר במקרים

שהאיש רואה את הגנב או את הרוצח מרחוק . בענין זה אינני רואה כל חבדל בין אונס ובין עבירה אחרת. כאן היא קורבן של עבירה, תאונת דרכים או שוד. כאן משהו אנס אותה. אינני רואה את החשש שמא היא טועה ומנסה לזהות משהו אחר לא נכון. כאן אותה סכנה כמו בכל תיק עבירה פלילית אחרת. אם זה סתם תקיפה או משהו חטף לה ארנק - זה אותו דבר.

כאשר מדובר בסיטואציה של אנשים שמכירים אחד את השני ומתעוררת השאלה של הסכמה אי אי הסכמה ואין עדות רפואית ולא מצב נפשי, אני בעד ליברליזציה בכיוון זה. אבל אם אין שום דבר אחר, ושני הצדדים אומרים שהיה מגע מין, הגבר אומר שהיא הסכימה "התחלנו במשחק אהבה" והיע אומרת: "עד כאן ולא הלאה" - כאן יש אלפי ניואנסים, כאשר השופט גם יודע את הדבר. ויש הליך של שיכנוע עצמי. אפילו אם היא לא משקרת ביודעין, היא שיכנעה את עצמה בגלל מצב נפשי, בגלל הסביבה של הורים. שכאן שופט יקח על עצמה לקבל למעלה מכל ספק את הגירסה של אי הסכמה מול הסכמה?

אם הצורך בסיוע יורד, אנחנו צריכים להביא כל דבר לשיקול השופט. אחד מהשנים: אז שהשופט יזכה. לי מאד חשוב קיום הכלל שאשם הוא באמת אשם, ויש לי ההרגשה הזאת היום. כאשר בית המשפט מרשיע, אני מרגיש שהוא באמת אשם. אם יבוטל הצורך בסיוע בסיטואציות האלה, אני אאבד אז במידה מסוימת את השיכנוע שלי שבאמת רק אנשים אשמים יצאו אנשים אשמים.

אמרתי זאת בועדת לנדאו לגבי אנשים שותפים. יש אנשים שאומרים שצריך לבטל את הסיוע לעדות של שותף לעבירה. בעשרות השנים שאני מופיע בתיקים ראיתי כמה השותפים לעבירה יודעים לעשות רושם טוב ומשכנע ומה המוטיבציה האפשרית לטפול אשמה על משהו אחר, ומה הובטח להם במשטרה.

כמובן, יכולים לומר לנו שאנחנו סומכים על שופטים. גם שופטים בשר ודם. היום הפרוצדורות הן כאלה שיש ערובה שרק אדם אשרם יצא אשם.

היו"ר ש. אלוני: בישיבה הבאה אני מבקשת שתביא את מכלול הדברים שאתה חושב שהם הכרחיים בשיטתך כסיוע, וגם התיחסות לנושא הזה של הסכמה, שימוש בכח, חדירה ודלתיים סגורות.

הישיבה הבאה בשבוע הבא באותה שעה.

הישיבה ננעלה בשעה 14.15-